

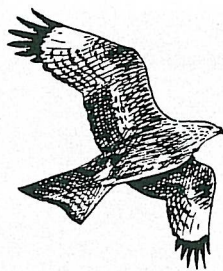
Vår Fuglefauna

Årg. 10 1987 Nr. 2

Sjeldne fugler i Norge i 1985

Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF

PER-GÖRAN BENTZ

NSKF har i løpet av det siste året behandlet 89 sjeldenhetssaker. Av disse ble 62 (70 %) godkjent. De fleste av disse er observasjoner fra 1985. 25 (28 %) av de behandlede observasjonene ble ikke godkjent, mens 2 saker fortsatt er under behandling. Dessuten har NSKF vurdert fire såkalte konsultasjonssaker fra de lokale rapportkomitéene.

Nye arter og underarter for Norge

Totalt ble tre nye arter for Norge rapportert til NSKF under det siste arbeidsåret, nemlig hjelmfiskand *Mergus cucullatus*, stivhaleand *Oxyura jamaicensis* og manchuriastær *Sturnus sturninus*. Disse tre førstegangsfunnene ble plassert på A-listen (se nedenfor), og sammen med stripegås *Anser indicus*, som nå har fått A-status (se nedenfor), er det totale antall godkjente A-listearter i Norge t.o.m. 1985 nå kommet opp i 426. Videre ble en beringlo *Pluvialis dominica*, som viste karakterene til underarten *P. d. dominica*, observert i Rogaland. Dette er det første funnet av denne underarten i Norge.

Kommentarer til noen av funnene

Antall funn av stork *Ciconia ciconia* i Norge har t.o.m. 1984 kommet opp i 55, og arten, som i de fleste tilfeller er enkel å identifisere, blir i framtiden ikke å finne på NSKF's liste (kun eldre funn, som ikke er blitt rapportert, skal oversendes NSKF). Hjelmfiskanda hekker i Nord-Amerika og er som tidligere nevnt en ny art for landet (arten ble for øvrig også nylig observert i Sverige for første gang). Observasjonen i Hordaland ble komplettert med flotte fargefotografier. Observasjoner av ikke mindre enn tre forskjellige individer av stivhaleand ble det siste året rapportert til NSKF. Det første funnet (en hunn) er fra Nord-Trøndelag i 1984, mens to hanner av forskjellig alder ble observert sammen i Hordaland i 1985 (se videre nedenfor). Antall funn av aftenfalk i Norge nærmer seg 50. Siden utfargete hanner som regel er lett gjenkjennelige, skal i framtiden kun funn av hunner og ikke-utfargete fugler behandles av NSKF. Det sjette funnet av beringlo i Norge ble gjort i 1985. For første gang peker beskrivelsen av fuglen i ret-

ning mot underarten *P. d. dominica*, som hekker i det nordligste Nord-Amerika. Enkelte forskere mener at de to beringlo-underartene *P. d. dominica* og *P. d. fulva* er to gode arter, men i Norge velger vi fortsatt å følge Voous' systematikk (Voous 1973).

Funnet av stripesangeren *Locustella lanceolata* fortjener et eget avsnitt. Funnet ble rapportert via Zoologisk museum i København. Ca. 15. september 1982 landet fuglen på en færøysk fiskeskøyte ca. 70 nautiske mil nord for Bjørnøya. Fuglen forlot skipet flere ganger og fløy i retning mot Nordkapp, men vendte hver gang tilbake. Til slutt kom den inn i styrhuset, fløy mot et vindu og døde. Fuglen befinner seg i dag i utstoppet tilstand på Færøyene. Dette dreier seg om funn nummer to innenfor norsk ansvarsområde.

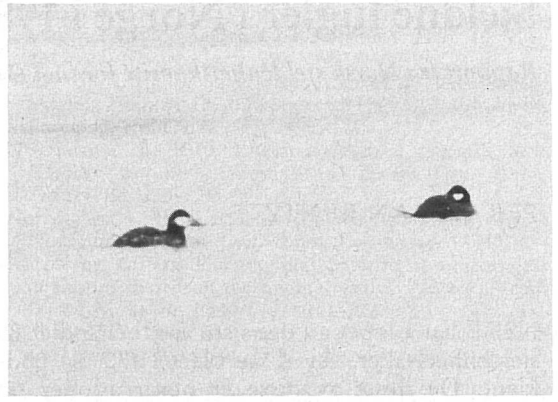
Også funnet av manchuriastær fortjener en spesiell omtale. En ukjent fugl ble skutt i en hage på Lillestrøm i Akershus den 29. september 1985. Dagen etter ble den brakt til Zoologisk museum i Oslo for identifisering og fotografering. Det viste seg å være en juvenil manchuriastær. Deretter ble fuglen fraktet tilbake til Lillestrøm, hvor den oppbevares i fryseboks. Ingen har foreløpig søkt Viltfondet om å få beholde fuglen, og dens videre skjebne er ukjent. Såvidt NSKF kjenner til er det ikke jakttid på manchuriastær i Norge! Dette er funn nummer to av manchuriastær i Europa. Tidligere samme år (7.-28. mai 1985) oppholdt en gammel hann seg på Fair Isle (Riddiford 1986)!

A- og B-listespørsmålet

Siden stripegåsa nå hekker fritt på kontinentet og foretar lange vandringer (bl.a. et ringmerkingsgjenfunn fra Nord-Norge av en av Konrad Lorenz' fugler), har NSKF vedtatt å føre arten opp på den såkalte AB-listen på lik linje med kanadagås og andre utsatte arter. Hvorvidt funnene av stivhaleand i Midt-Norge dreier seg om rømte fangenskapsfugler, spontanfunn fra Nord-Amerika eller streiffugler fra den fritthekende britiske bestanden er vanskelig å avgjøre. NSKF har imidlertid regnet det som mest sannsynlig at fuglene påtruffet hos oss har tilknyt-

Norges første hjelmfiskand, Skjoldabukta i Bergen. Foto: H. Knudsen.

To hanner av stivhaleand, Farstadvatnet, Vestvågøy. Dette er 2. funn av arten i Norge. Foto: Erlend Hallstensen.

ning til sistnevnte kategori, og har plassert arten på AB-listen (= A-listen). Underfamilien *Oxyurinae* som tidligere het Skarvender eller Hvithodeender har forøvrig nå fått det bedre beskrivende navnet Stivhaleender. Skarvand er nemlig det norske artsnavnet på den søramerikanske *Merganetta armata*, og betegnelsen hvithodeender på de seks *Oxyura*-artene er lite passende i det flesteparten av disse har mørkt hode (V. Ree og P.J. Schei pers. medd.)!

NSKF's sammensetning

I 1986 har NSKF hatt følgende sammensetning: Per-Göran Bentz (sekretær), Alv Outar Folkestad, Leif Gabrielsen, Jan Ove Gjershaug, Rolf Erling Hansen og Gunnar Numme.

Behandlede og godkjente sjeldenhetssaker

Den systematiske rekkefølgen og artenes latinske navn er etter Voous (1973, 1977).

H angir hekking

* angir at belegg foreligger

Hvis ikke annet angis er 1 ind. observert.

Etter hver arts/underarts vitenskapelige navn står to tall. Det første angir antall kjente funn i Norge t.o.m. 1984, det andre antall funn i Norge i 1985.

Svarthalsdykker *Podiceps nigricollis* 7-1

1985: *Rogaland*: 5.4 2K+ (2 ind.) Møllebukta, Sola (K. Halvorsen, H. Halvorsen, R. Halvorsen).

Gulneblire *Calonectris diomedea* 1-1

1985: *Vestfold*: 20.9 1K+ Mølen, Brunlanes (G. Numme). Dette er det andre funnet i Norge av denne arten. Også det første ble gjort i Vestfold (Bentz 1986).

Storlire *Puffinus gravis* 17-1 (etter 1925)

1985: *Vest-Agder*: 13.7 1K+ Kristiansand (T.E. Høgås).

Natthege *Nycticorax nycticorax* 7-0

1984: *Hordaland*: 31.7 1K Sævareid, Hardanger (M. Bodley, J. Bodley).

Egretthege *Egretta alba* 11-5

1985: *Østfold*: 18.6 2K+ Skinnerflo, Råde (D.H. Ørskog).
Rogaland: 22.6 2K+ Skudeneshavn, Karmøy (P.A. Solnørdal, T.A. Solnørdal). 25.6* Mastrafjorden, Rennesøy (T. Finnesand).
Hordaland: 26.5 2K+ Dynjovannet, Sveio (O.W. Jacobsen, M. Ugelvik).
Troms: 17.5* 2K+ Storjord, Tranøy (O. Hagen, E.M. Ingulfsvann, S.-I. Antonsen).

Stork *Ciconia ciconia* 55 i dette århundre (funn etter 1984 skal ikke vurderes av NSKF)

1948: *Vestfold*: juli 2K+ Mølen, Brunlanes (Ø. Hem).

1981: *Hedmark*: 11.-12.4* 2K+ Vingelen, Tolga (S. Nordstad).

1984: *Vest-Agder*: 15.5 2K+ Lista, Farsund (T.O. Hansen). 21.5 2K+ Jåbekkvann, Mandal (G. Hundstad, V. Nicolaysen og Ø. Spetland).
Hordaland: 7.6 2K+ Åse, Sveio (K. Dommersnes).

Stripegås *Anser indicus*

1985: *Vestfold*: 23. og 26.6 2K+ (2 ind.) Ilene, Sem (R. Fjelldal). I framtida vil funn av stripegås plasseres på A-listen, hvis ikke klare belegg for B-listestatus foreligger (se ovenfor).

Ringand *Aythya collaris* 16-1

1982: *Rogaland*: 21.2* 2K+ hann Krossvatnet, Strand (S. Tjøtta).

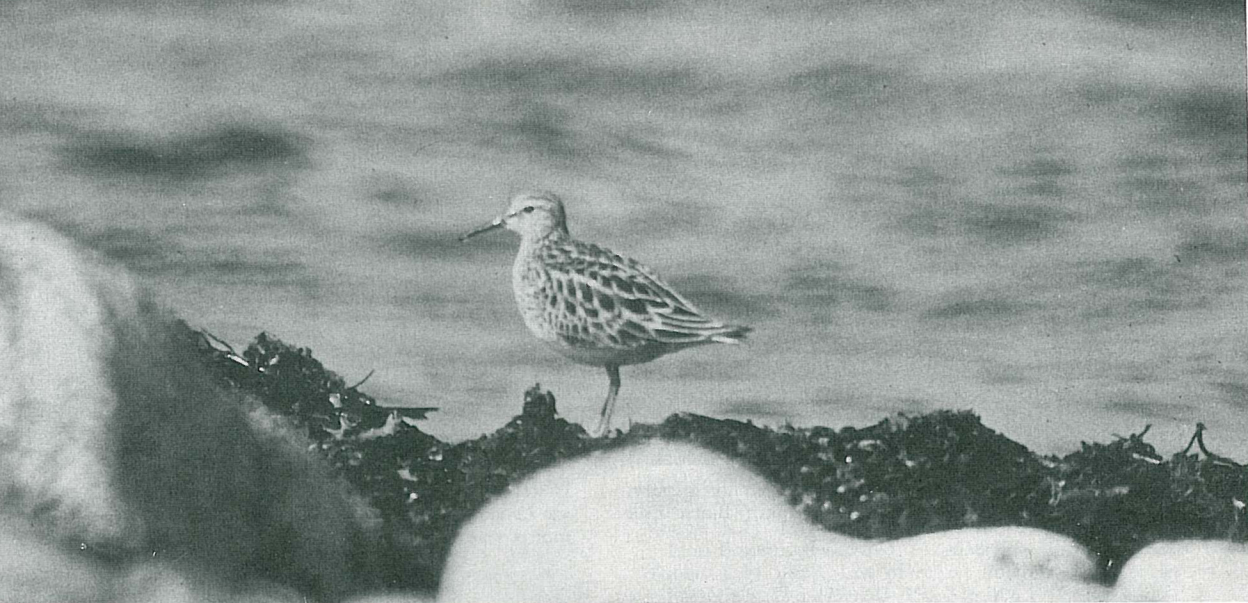
1985: *Rogaland*: 3.2 2K+ hann Krossvatnet, Strand (K.-O. Hauge).

Brilleand *Melanitta perspicillata* 19-1

1985: *Nordland*: 6.9 2K+ hann Havbrakan, Vega (J. Antonsen).

Hjelmfiskand *Mergus cucullatus* 0-1

1985: *Hordaland*: ult. sept.* 2K+ hann Skjoldabukten, Skjold (H. Knudsen). Hjelmfiskand er en ny art for Norge. Etter grundig vurdering har NSKF besluttet å plassere dette funnet på A-listen (se ovenfor).

Det ble gjort 4 nye funn av alaskasnipe i Norge i 1985. Her er en av fuglene, ved Jomfruland, Telemark 25.05. 1985. Foto: Jan Erik Tangen.

Stivhaleand *Oxyura jamaicensis* 1-1

1984: *Nord-Trøndelag*: 27.5 og 3.6 2K+ hunn Leksdalsvatnet, Verdal (P.T. Snuseth, Ø.R. Størkersen, S.O. Johansen).

1985: *Nordland*: 16.5-10.6* (2 ind. - 3K+ hann og 2K hann) Farstadvannet, Vestvågøy (H. Våge, J. Sirnes, E. Hals-tensen, M. Arild, H.-G. Karlsson). Stivhaleanda er en ny art for Norge. NSKF har valgt å plassere begge disse funnene på A-listen (se ovenfor).

Svartglente *Milvus migrans* 15-3

1985: *Vestfold*: 10.5 2K+ Mølen, Brunlanes (G. Numme). 13.5 2K+ Steinmalen-Jarlsberg, Tønsberg/Sem (J. Thollefsen).

Vest-Agder: 20.5 2K+ Randesund, Kristiansand (P.K. Knutson).

Glente *Milvus milvus* 28 (etter århundreskiftet) -1

1985: *Rogaland*: 3.1 2K+ Orrevatnet, Klepp (S.F. Olsen).

Steppehauk *Circus macrourus* 22-1

1985: *Rogaland*: 17.5 3K hann Orrevatnet, Klepp (M. Kers-bergen, J. Jacobsen, B.T. Ulvnes).

«**Stenghauk**» *Circus macrourus/C. pygargus*

1985: *Vestfold*: 5.5 2K+ hunn Hemskilen, Sandefjord/Tjølling (G. Klaveness, M. Lohne, E. Sundby). 21.5 2K+ hunn Eftang, Tjølling (H. Heggland).

Aftenfalk *Falco vespertinus* (funn av utfargete hanner skal ikke vurderes av NSKF etter 1.1. 1985)

1985: *Telemark*: 17.5 2K+ hunn Jomfruland, Kragerø (R. Johnsen Ehnebom, R.T. Magnussen, J.H. Magnus-sen).

Triel *Burhinus oedicnemus* 3-1

1985: *Vest-Agder*: 27.5* 2K+ Tveit, Kristiansand (P.K. Knutson, T. Vestøl).

Hvitbrystlo *Charadrius alexandrinus* 13-2

1982: *Vest-Agder*: 15.5* 2K+ hann (2 ind.) Lista, Farsund (P.K. Knutson, J.E. Berglihn, H. Johannessen).

1985: *Rogaland*: 27.5 2K+ Revtangen, Klepp (E. Gya). 18.6 2K+ hann Orrevatnet, Klepp (M. Kersbergen, T. Berg, B.T. Ulvnes, G. Kristensen, A. Cook, K.-O. Hauge).

Beringlo, u.a. *Pluvialis dominica dominica* 0-1

1985: *Rogaland*: 19.6 2K+ hann Orrevatnet, Klepp (Ø. Egeland, M. Kersbergen, B.T. Ulvnes). Ny underart for Norge.

Alaskasnipe *Calidris melanotos* 22-4

1985: *Telemark*: 25.*-27.5 2K+ Jomfruland, Kragerø (Ø. Olsen m.fl.).

Rogaland: 14.-17.5 2K+ Gruda, Klepp (B.T. Ulvnes). 17.-19.6 2K+ (4 ind.) Grudavatnet, Klepp (Ø. Ege-land, B.T. Ulvnes, M. Kersbergen). 18.6 2K+ Orre- vatnet, Klepp (T. Berg, M. Kersbergen, G. Kristen- sen).

Rustsnipe *Tryngites subruficollis* 9-1

1985: *Rogaland*: 16.5 2K Orrevatnet, Klepp (M. Kersber- gen, Ø. Egeland, B.T. Ulvnes).

Franklinmåke *Larus pipixcan* 3-1

1985: *Vestfold*: 12.11 2K+ Mølen, Brunlanes (J.C. Pindsle).

Ismåke *Pagophila eburnea* 53-1

1984: *Troms*: 18.11 1K Kvalsund, Tromsø (K.-B. Strann). 1985: *Troms*: 1.11* 1K Sommarøy havn, Tromsø (H. Lud- vigsen).

Rosenterne *Sterna dougallii* 1-1

1985: *Rogaland*: 11.-12.7 2K+ Børaunen, Randaberg (M. Bø).

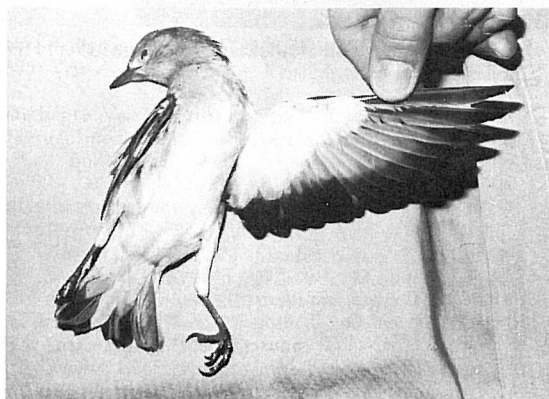
Sibirspurv (1K) til venstre, sammen med dvergspurv. Begge fanget på Utsira 21.09. 1985. Foto: Bjørn Erik Paulsen.

Utstoppet stripesanger. Fuglen hadde landet på ei fiskeskøyte 70 nautiske mil nord for Bjørnøya, hvor den til slutt fløy mot et vindu.

Den andre manchuriastær som er registrert i Europa fikk en trist skjebne. Den ble skutt i en hage på Lillestrøm, til tross for at det ikke er jakttid på arten i Norge. Foto: Viggo Ree.

Hvitkinnsvarterne *Cblidonia hybridus* 1-1
1985: Vestfold: 16.5 2K+ Mølen, Brunlanes (G. Numme).

Kalanderlerke *Melanocorypha calandra* 6-1
1985: Rogaland: 24.5 2K+ Utsira (M. Bø, G. Kristensen).

Sibirpiplerke *Anthus hodgsoni* 8-0
1983: Rogaland: 4.11 1K+ Harestadmyra, Randaberg (M. Bø).

Sitronerle *Motacilla citreola* 12-2
1985: Hordaland: 7.9 2K+ Herdla, Askøy (P. Gylseth).
Nord-Trøndelag: 22.4* 2K+ hann Meråker (R. Nilsson, R. Solbakken, T.R. Østerås, K.A. Aune).

Svartstrupe, u.a. *Saxicola torquata maura* 7-1
1985: Rogaland: 22.9 1K hunn Utsira (B.E. Paulsen).

Gulltrost *Zoothera dauma* 5-0
1979: Vestfold: 2.6 2K+ Mølen, Brunlanes (G. Numme, K.P. Gade, S. Liverød, A. Ringdal).

Ubest. trost *Zoothera sp.*
1985: Vest-Agder: 15.10 1K+ Randesund, Kristiansand (P.K. Knutson).

Stripesanger *Locustella lanceolata* 2-0
1982: De arktiske havområder: ca. 15.9* 1K+ hann ca. 70 naut. mil N Bjørnøya (ukjent observatør - funnet rapportert via Zool. mus., København/J. Fjeldså).

Trostesanger *Acrocephalus arundinaceus* 17-1
1985: Rogaland: 6.-13.6* Egevannet, Bjerkreim (E. Jacobsen, I. Sleveland, A. Ege, F. Valand, L.O. Eliassen m.fl.).

Rødstrupesanger *Sylvia cantillans* 12-1
1985: Rogaland: 25.5* 2K hann Utsira (M. Bø).

Østsanger *Phylloscopus trochiloides* 15-2
1985: Vestfold: 6.-7.6 2K+ hann Mølen, Brunlanes (G. Numme, K.P. Gade).
Troms: 30.8* 1K+ Folkeparken, Tromsø (K.-B. Strann).

Rødhodevarsler *Lanius senator* 11-2
1985: Telemark: 13.7 2K+ Jomfruland, Kragerø (H.I. Nicolaysen). 14.8 2K+ hunn Rognestranda, Bamble (F. Jørgensen).

Manchuriastær *Sturnus sturninus* 0-1

1985: *Akershus*: 29.9* 1K Lillestrøm (L. Høibråten). Dette er en ny art for landet, og funnet plasseres på A-listen.

Rosenstær *Sturnus roseus* 35-1

1984: *Troms*: 17.-18.6* 2K+ Sandøy, Tromsø (O. Hagen).

1985: *Rogaland*: 21.-22.9 1K Utsira (B.E. Paulsen, E. Mjælland, M. Dagsland, O. Bryne, J. Grastveit).

Sibirspurv *Emberiza aureola* 20-1

1984: *Hordaland*: 21.9 1K hunn Herdla, Askøy (T. Berg).

1985: *Rogaland*: 21.-22.9* (2 ind. - begge 1K) Utsira (B.E. Paulsen, E. Mjælland m.fl.)

Jan Ove Gjershaug og Viggo Ree takkes for meget verdifull hjelp med manuskriptet.

Summary:

RARE BIRDS IN NORWAY IN 1985. A REPORT FROM THE NORWEGIAN RARITIES COMMITTEE

In 1985 89 records of rare birds were reported to the Norwegian Rarities Committee. Among the 62 accepted records were 3 species new to the Norwegian A-list: *Mergus cucullatus*, *Oxyura jamaicensis* (1984 and 1985) and *Sturnus sturninus*. *Anser indicus* will from now on be placed on the A-list,

and the total number of species recorded in Norway till the end of 1985 is 426. In addition a *Pluvialis dominica*, showing the characteristics for the subspecies *P. d. dominica*, were recorded for the first time in Norway.

The first figure following the species' scientific name shows the number of records up to and including 1984. The second figure shows the number of records in 1985.

Litteratur:

Bentz, P.-G. 1986. Sjeldne fugler i Norge i 1983. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. *Vår Fuglefauna* 9: 29-33.

Ree, V. 1981. Rapport fra NNKF's virksomhet 1979. *Toppdykker'n* 4: suppl. 5-42.

Riddiford, N. 1986. Systematic List. *Fair Isle Bird Observatory Report for 1985*: 36-63.

Voous, K.H. 1973. List of recent holarctic bird species. Non-Passerines. *Ibis* 115: 612-638.

Voous, K.H. 1977. List of recent holarctic bird species. Passerines. *Ibis* 119: 223-250, 376-406.

Forfatterens adresse:

Per-Göran Bentz, Zoologisk museum, Sarsgate 1, 0562 Oslo 5.

Aktuelle LRSK-adresser

LRSK/Østfold, v/Morten Viker, Boks 1520, Glombo, 1600 Fredrikstad

LRSK/Oslo og Akershus, Boks 1050, Biologisk Institutt, Blindern, 0316 Oslo 3

LRSK/Hedmark, Boks 455, 2301 Hamar

LRSK/Oppland, v/Jon Opheim, 2637 Hunder

LRSK/Buskerud, v/Torgrim Breiehagen, Avd. for zoo-økologi, Zoologisk museum, 5000 Bergen-Univ.

LRSK/Vestfold, Boks 153, 3201 Sandefjord

LRSK/Telemark, Boks 1076, 3701 Skien

LRSK/Aust-Agder, Boks 449, 4801 Arendal

LRSK/Vest-Agder, v/Leif Gabrielsen, Boks 42, 4063 Voll

LRSK/Rogaland, v/Bjørn E. Paulsen, 4380 Hauge i Dalane

LRSK/Hordaland, Boks 83, 5014 Bergen-Univ.

LRSK/Sogn og Fjordane, v/Vidar Seim, Krokane, 6900 Florø

LRSK/Møre og Romsdal, Boks 206, 6001 Alesund

LRSK/Sør-Trøndelag, v/Jostein Sandvik, Øvre Møllenbergsgate 49, 7000 Trondheim

LRSK/Nord-Trøndelag, v/Geir E. Vie, 7670 Sakshaug

LRSK/Nordland, v/Magnar Fagerli, 8150 Ørnes

LRSK/Troms, Boks 2756, Elverhøy, 9001 Tromsø

LRSK/Finmark, v/Bjørn Frantzen, Boks 30, 2966 Slidre

LRSK/Svalbard (inkl. Bjørnøya) og Svalbard, v/Fridtjof Mehlum, Norsk Polarinstitut, Rolfstangveien 12, 1330 Oslo lufthavn

Observasjoner fra

1. Havområdene utenfor Norskekysten S sendes LRSK/Rogaland.

2. Havområdene utenfor Norskekysten N sendes LRSK/Troms.

3. De arktiske havområder sendes LRSK/Svalbard og Jan Mayen.